

**A Spanyolnátha művészeti folyóirat
alkotói, művészeti pályázati felhívásai
hazai és határon túli magyar anyanyelvű
középiskolásoknak és a felsőoktatásban tanuló hallgatóknak**

KAFFKA 100 – Kaffka Margit halálának 100 évfordulójára

Idén 100 éve, hogy Kaffka Margit 38 évesen, spanyolnáthában elhunyt. A Spanyolnátha művészeti folyóirat (spanyolnatha.hu) pályázatot hirdet, mellyel a Miskolchoz kötődő íróknak kíván emléket állítani. Kaffka és a város kapcsolata ellentmondásos, hiszen az író magát a várost nem kedvelte, viszont a miskolci emberekről mindig pozitívan szólt. A pályázat egyik fontos célja lehet az ellentmondás alátámasztása, vagy épp feloldása, cáfolata – kinek-kinek a saját véleménye, benyomásai, élményei és kutatásai alapján.

I. Középiskolásoknak meghirdetett pályázatok

100 másodperc – kisfilm

Kaffka Margit: a nő, az anya, a tanítónő, a költő, az író. 38 év, 2 házasság, 1 kisfiú, 20 kötet vers, elbeszélés, regény, tankönyv. Egy videóban, 100 másodpercben mutasd be a magyar irodalom egyik ikonikus női alakjának portréját.

A pályázót „a nagyon-nagy író-asszony” megfilmesített miskolci életrajzának elkészítésére kérjük. Az alkotásokban jelenjen meg a pályázó vizuális véleménye arról, hogy érezhette magát Miskolcon 100 éve egy akkor a húszas éveiben járó nő, és miként éli meg a kaffkai örökséget egy mai fiatal. A filmben az eltelt 100 év szimbólumként és a 100 esztendeje dúlt, az író halálát is okozó spanyolnátha-járványra való utalás megjelenhet.

Adalékok a pályázathoz:

Kaffka Margit ösztöndíjasként tanult a borsodi megyeszékhelyen, a szatmári irgalmas nővérek tanítóképző zárdájában, ennek fejében később egy évet tanított a városban. Miskolcon bentlakó tanítónőként a zárdában, szünetekben nagyszülei házában lakott. A környezetét nem kedvelte, a főváros pezsgése, kulturális töltete vonzotta. Első, még álnéven jegyzett verse 1902-ben jelent meg, nem sokkal ezután már saját nevével a Magyar Géniusz közli a „Fényben” című verset. Érdekes, hogy az iskolában az irodalom mellett gazdaságtant is tanít. A tanítványai imádták. Szabadidejében foglalkozott az irodalommal, és körülötte egy irodalmi szalon alakult ki. 1904-ben ment feleségül Fröhlich Brúnó erdészmérnökhöz. 1906-ban született meg kisfia, Laci. Férje 1907-ben a Földművelésügyi Minisztériumba kapott kinevezést, így teljesült régi álma és Pestre költözhetett, ahol az Újpesti Polgári Leányiskolában kapott tanítónői állást.

További információk, segédletek

- ❖ Csabai kapu 25. – A falon emléktábla hirdeti, hogy 1905-1906 között itt lakott Kaffka Margit. Ebben az időben írta a „Kaffka Margit könyve” és „A gondolkodók és más elbeszélések” című kötetét. Az irodalomtörténet néhány ezekben a kötetekben megjelent novelláját, későbbi nagy regényeinek miniatűrjeként kezeli.
- ❖ Hősök tere – A térnek a patak (Pece) felőli oldalán húzódott egykor a Zárda utca, s benne állt a Kaffka-ház, Kaffka Ignácnak, az író nagyapjának a háza. Gyermekkorának egy részében, illetve férjhezmeneteléig itt lakott.
- ❖ Kis-Hunyad utca 9. – Ma Kormányablak, korábban polgári fiú- és leányiskola. Itt tanított 1903-1906 között. Ezekben az években született meg a „Versek” kötet, melynek egyik legismertebb darabja, a „Petike jár”.
- ❖ Városház tér 6. – Jelenleg Fráter György Katolikus Gimnázium, régebben az irgalmasrendi apácák zárdája, amelyben 1899-1900 között tanított. Itteni élményei alapján írta meg a „Levelek a zárdából” című elbeszélés-sorozatát, a későbbi „Hangyaboly” című regényének alapanyagát.

100 szónak is 1 a vége

Szabadon választott versek átiratait, újraértelmezéseit várjuk. Kaffka Margit nyomdokába lépve mutasd be, milyen a fiatalok élete, hogyan gondolkodnak a világról, saját magukról, történetükről, történelmükről. Válassz egy verset és írd úgy át, hogy a kaffkai látásmódnak, költői képeknek 2018-ra, a te világodra érvényes hatása érvényesüljön.

II. Pályázati felhívás felsőoktatási intézmények hallgatói számára

Kaffka Margit miskolci tartózkodása alatt számos novellát írt. A pályázó mutassa be, e novellák elemzése és a kor történései alapján hogyan élhette mindennapjait az író, hogyan tükröződik írásaiban a korhangulat, mely kérdéskörök foglalkoztatták leginkább Kaffkát.

Az alkotót első verses kötete is Miskolcra köti, e mű és Kaffka további köteteinek elemzése, máig ható érvényességének érvekkel alátámasztott bemutatása is a tanulmány vagy esszé alapja lehet. A pályázó írásában helyezze kontextusba a kaffkai életmű miskolci darabjait a világtörténelem, az utókor és a kortársak alkotásai figyelembe vételével is.

Adalékok a pályázathoz:

Kaffka Margit

„*Olyan magaslatra ért, ahová asszonyíró nálunk még soha.*” írta Móricz Zsigmond a 100 évvel ezelőtt elhunyt Kaffka Margitról egyik méltatásában. A mindössze 38 évet élt írónő valóban olyan magasságokba jutott, ahová kortársai csak vágytak. Már életében elismerték, halála után pedig az utókor még a kortársainál is jobban szerette, és méltatta életművét.

Nagykárolyban született, 1880. június 10-én, elszegényedett dzsentri családból. Apja Szatmár megye tisztii főügyésze, Kaffka Gyula volt, anyja urai Uray Margit. Miskolcon, a nagyszülői háznál sokat vendégeskedett gyermekkorában. Nagypapja Kaffka Ignác táblabíró, nagyanyja Lauka Janka volt. Kaffka csendes, ábrándozó gyermek volt.

Középiskoláit Nagykárolyban végezte, majd a szatmári irgalmas nővérek anyaházában mint ösztöndíjas növendék tanítói oklevelet szerzett. A zárdában társnője volt a vele egykorú Szilágyi Erzsébet, a későbbi Sassy Csabáné. A két barátnő egy időben került Miskolcra, és tanított a miskolci irgalmas nővéreknél (Kaffka Margit azért, hogy leszolgálja Miskolcon, az ösztöndíjért vállalt kötelező évet). Az írónő 1900 őszén Budapestre került, ahol az Erzsébet nőiskola növendéke lett, és 1903 őszén került vissza Miskolcra, mint állami polgári iskolai tanárnő. Az állami polgári leányiskolában Kaffka Margit magyar irodalmat, a felső leányiskolában pedig magyar irodalom mellett még gazdaságtant is tanított. Miskolcon együtt lakott özvegy édesanyjával és Ibolya húgával, aki 1904-ben férjhez ment Kühne Andorhoz a Miskolci Hitelintézet tisztviselőjéhez.

Kaffka Margit Miskolcon lett költővé, de későbbi nagy regényei, novellái vázlatai, élményanyaga, gondolkodása is itt formálódott. Költeményei, novellái csakhamar felhívják rá a fővárosi irodalmi körök figyelmét, és Miskolc közössége is úgy tartja nyilván őt, mint kiváló írónőt. Élete az iskola és irodalmi munkássága között oszlik meg, barátai is inkább Kaffka rokonságból és tanártársai közül kerülnek ki, mint például Szilágyi Erzsébet, Taubler Gunda, Csink Elly felsőbb leányiskolai tanárnők. Kaffka Margitot nagyon szerették tanítványai, különösen a felsősök. Modern pedagógus volt, a nagyobb lányokkal szinte barátnői stílusban foglalkozott, s gyakorta tárgyalta meg velük életük fontos problémáit.

1905.januárjában férjhez ment Frólich Brúnóerdőmérnökhöz. A fiatal házaspár először a Toronyalján bérelnek lakást, de még a nyár folyamán a Tisztviselő-telepre költöznek megfelelőbb lakásba (a mai Csabai kapu 51. sz. házba).

1906 augusztusában megszületett Frólich Lacika, akiről Miskolczy-Simon János így írt naplójában: „*Meglátogattam Margit asszonyt először gyermeke születése után. Ott feküdt a*

fiúcska a kocsiban. Olyan, mint egy káposztatöltelék. Nagyon örvendezett neki Margit asszony. Magyarázta Lacikát: ősgermán kék szeme (Frólich német származású volt) és nyerges orra Brúnóéhoz hasonló, a széles felső szájaszéle, fejkata pedig az övéhez.”

1907. február végén meghalt Kaffka Ignác nyugalmazott királyi táblabíró, az író szerett nagyapja. Még ennek az évnek őszén Frólich Brúnót Budapestre helyezték a földművelésügyi minisztériumba, így Kaffka Margit is Pestre helyeztette magát. Kiszepesen kaptak lakást. Az év végén Kaffka elköltözött férjétől, aki egyedül maradt kislányával. Háztartási alkalmazottak gondozásába került Lacika és anya nélkül nőtt fel apja mellett. Frólich Brúnó és Kaffka Margit, válásuk után többször találkoztak, hogy gyermekük sorsáról beszéljenek.

1918 augusztusában Frólich Brúnó és Kaffka Margit úgy határoztak, hogy gyermeküket Dévára adják középiskolába és konviktusban helyezik el. Apja szeptemberben el is vitte őt Dévára. Lacika szeptember végén a spanyolnátha járvány miatt visszajött a fővárosba. A szülők úgy döntöttek, hogy Lacika Pesten tanul tovább, s két hetenként felváltva lakik szüleinél. November végén két hétig volt az anyjánál, mikor megbetegedett. Az Új Szent János kórházba szállították. Két nap múlva Kaffka Margit is jelentkeztek a spanyolnátha tünetei. Férje őt is az Új Szent János kórházba vitte be. Anya és gyermeke külön osztályon feküdtek. Mindkettő menthetetlen volt. Kaffka Margitot utolsó óráiban azzal vigasztalták, hogy gyermeke meggyógyul, életben marad. Még végrendelkezett fia nevelését illetően és december 1-én elhunyt. Egy nappal később Lacika is követte anyját.

Kaffka miskolci tartózkodása alatt megjelent novellái

Látogatás. 1903. (Magyar Géniusz)
Új típusok. 1903. (Magyar Géniusz)
A gondolkodók. 1903. (Magyar Géniusz)
Levelek a zárdából. 1905 (Figyelő)
Így beszélt egy asszony. 1905. (Figyelő)
A veszedelem. 1905. (A Hét)
Nyár. 1905. (Budapesti Napló)
A soha-ember. 1905. (Budapesti Napló)
Egy házasság. 1906. (A Hét)
Diadal. 1906. (A Hét)
Soror Annuncia. 1906 (Vasárnapi Újság)
Utak. 1906. (Vasárnapi Újság)
A kisasszony. 1907. (Szerda)
A jó barát. 1907. (Vasárnapi Újság)
Mélységek fölött. 1907. (Vasárnapi Újság)
Tavaszi alkony álma. 1907. (A Hét)
Idill. 1907. (A Hét)
Miskolci tartózkodása alatt megjelent költeményei:
1903
Epilógus (Magyar Géniusz)
Madonna (Magyar Géniusz)
Legenda (Magyar Géniusz)
A Szűzanyánál (Magyar Géniusz)
Kertben (Magyar Géniusz)
Petike jár (Magyar Géniusz)
Denevér – hangok (Magyar Géniusz)
Közöny (Versek c. kötetben)
Kétség (Versek c. kötetben)
Fáradt emberek (Versek c. kötetben)
Aszfalt (Versek c. kötetben)
1904
Vallomás (A Hét)
Bethánia (A Hét)
A nap vitéze (Az Újság)
1905
Úti levelek (A Hét)
Temetés (A Hét)
Madársors (A Hét)
Utazás (A Hét)
A vadasi erdő (A Hét)
Egy hajnal (A Hét)
Élet (Jövendő)
Csend (Jövendő)

A kastélybeli lányról (Jövendő)
Történet (Pesti Napló)
Egy kis romantika (Virágfakadás)
Hu-Ro-Ki (Nyugat)
Primavéra (Nyugat)
1906
Hírek (A Hét)
Lackó (A Hét)
Rodostó (A Hét)
Nász (A Hét)
Prometheus (Új Idők)
Cigány ballada (Vasárnapi Újság)
Egy sírra (Kaffka Margit könyve)
Este (Kaffka Margit könyve)
Jóslatok (Kaffka Margit könyve)
Őszi szántás után (Kaffka Margit könyve)
Tüskerózsa (Kaffka Margit könyve)
Sakk-matt (Kaffka Margit könyve)
Reggel (Kaffka Margit könyve)
Szerettek (Irodalomtörténet)
Apám (A Hét)
1907
Garabonciások (A Hét)
Bölcsődal (Szerda)
Felföldi románc (Nyugat)

Miskolci tanár korában jelent meg első könyve:
a Versek (1904).

Ezt követte

Levelek a zárdából. Nyár. (Elbeszélések. 1905.)

A gondolatok és egyéb elbeszélések (1906)

Kaffka Margit könyve. (Versek Sassy Attila illusztrációival. 1906.)

Végül a Csendes válságok című novelláskötete 1906-ban.

A pályaműveket a vassn@spanyolnatha.hu címre várjuk 2018. június 15-ig. A legsikeresebb alkotásokat a Spanyolnátha művészeti folyóirat közli, emellett az eredményes pályázók értékes könyv- és ajándékjutalomban, a kiemelkedő művek készítői pénzjutalomban is részesülnek, továbbá részt vehetnek az INTRO Tehetséggondozó és Művészetpedagógiai Program nyári Kreatív napjain. A helyezést elérő pályázók meghívást kapnak a Spanyolnátha 4. Műhelytáborába. A pályázó a benyújtáskor jelölje meg oktatási intézményét, évfolyamát.